BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Redakcija:
Editorial Office: Herzog-Rudolf-Str. 49, Munich

Iznāk reizi nedēlā
Published weekly

Nr. 4 | 1945. g. 8. septembrī | Minchenē

Top vienota latviešu pārstāvības organizācija Vācijā

1945. g. 15. augustā Lībekas Latvijas Nacionālās komitejas prezidenta vietnieks prof. Dr. Fricis Gulbis un bij. finansu ministrs Dr. Alfrēds Valdmanis Lībekā, veicot uzdevumu par latviešu apvienotāja organa radīšanu (1945. g. 14. jūlija Lībekas apspriedes lēmums) un izvērtējot atziņas, kas iegūtas pārrunās ar daudziem latviešu darbiniekiem, atrada, ka: 1. — nepolītisku apvienotāju organu prasa gandrīz visi latviešu emigranti Vācijā; 2. — iepriekšējās pārrunas vedušas pie pārliecības, ka vienotā latviešu pārstāvībā tagad visupirmā kārtā būtu aicināmas personas, kuŗas agrāko laiku politiskajā dzīvē nav piedalījušās; 3. — pie vienotas latviešu pārstāvības organizācijas būtu radāms arī padomdevējs organs ar nosaukumu Latviešu Padome, kuŗā aicināmas līdzdarboties cienījamas un sabiedrībā pazīstamas personas, neatkarīgi no agrāk ieņemtiem amatiem.

Jaunajam latviešu apvienotājam organam Vācijā pirmām kārtām jāveic šādi uzdevumi: jāizkārto leģionāru jautājums; jāsaved kopā izkaisītās latviešu ģimenes, kāpēc jāpasteidzina centrālās kartotēkas izveidošana; jāgādā ziemas novietnes; jānoorganizē latviešu bēgļu bērnu skolas; iespējamību robežās jāsagādā latviešiem darbs.

Latvijas Sarkanajam krustam būs viena galvenā valde

Latvijas Sarkanajam krustam, kā mūs informē, turpmāk būs viena galvenā valde ar sēdekli Detmoldā (Latvian Red Cross, Wall 9, Detmold, Lippe) ar leģitīmo LSK vadību priekšgalā, proti, ar abiem LSK agrākiem vicepriekšsēžiem inž. Sprici Paegli un senātoru Jāni Kalacu. Visi līdzšinējie LSK darba vadītāji dažādos Vācijas apgabalos turpmāk darbosies par LSK apgabalu vadītājiem.

Amerikāņi atbild LSK Heidenheimā

Latvijas Sarkanā krusta vadītājs Heidenheimā (Virtembergā) Rob. Liepiņš augustā saņēmis Sabiedroto kaŗaspēka virspavēlniecības 28. jūnijā datētu atbildi uz vairākiem LSK iesniegumiem par latviešu bēgļu un latviešu leģionāru stāvokļa atvieglināšanu. G-5 pārvaldes štāba priekšnieka uzdevumā pārvietoto personu daļas plkv.-ltn. Alberts H. Mofits (Moffit Jr.) šajā atbilde (SHAEF/G-5/DP/2825) norāda, ka kaŗa dēļ Vācijā nokļuvušiem latviešiem gan nevar atzīt kādas konsulāras pārstāvniecības, bet latviešiem ir tiesības kļūt uzņemtiem Vienoto Naciju pārvietoto personu nometnēs vai arī, ja viņi to izvēlētos, kļūt par vācu sabiedrības locekļiem tanīs pašvaldībās, kur viņi jau atrodas. Latviešiem neliks nekādus šķēršļus strādāt jebkuŗā darba nozarē pēc viņu pašu izvēles, nedz arī pret tiem attiecinās kādus citus īpašus ierobežojumus. Apkīlāto vācu uzņēmumu vai īpašumu ekspluatācijā latviešiem ir tādas pat piedalīšanās tiesības, kādas dotas visām citām prēt Sabiedrotiem nekaŗojušo tautu pārvietotām personām. Virspavēlniecība vēl apsver LSK prasību pēc augstākām pārtikas devām arī tiem latviešiem, kas nedzīvo Vienoto Naciju pārvietoto personu pulcināšanas centros — nometnēs. Tagad vācu iestādēm aizliegts jebkuŗš mēģinājums pieškirt latviešiem pārtikas devas mazākos apmēros nekā pašiem vāciešiem.

— Atbildes beigās norādīts, ka Latvijas Sarkanajam krustam, kad tas vēlas sazināties ar Latvijas agrāko pārstāvību vadītājiem Vašingtonā, Londonā, Stokholmā un Vatikānā, sarakstīšanās jānodod Militārās valdības iestādēm virzīšanai pa militārās sazināšanās ceļiem uz Sabiedroto kaŗaspēka virspavēlniecību. LSK iesniegums par Latviešu leģionu nodots šīs virspavēlniecības attiecīgai pārvaldei.

— Mūs informē, ka tuvākā laikā no Savienoto Valstu kaŗaspēka virspavēlniecības Eiropā nāks jauni noteikumi par pārvietoto personu tiesībām un aprūpību. Esot sagaidāms, ka amerikāņu armijas vai UNRRA uzturamās nometnes būs jāatstāj tām personām, kuŗas pēc jauniem noteikumiem nevarēs uzskatīt par „pārvietotām personām". Personām, kas nevēlas atgriezties savā dzimtenē, arī tad paliks tiesības kļūt par vācu sabiedrības locekļiem, ar visām tām tiesībām uz pārtikas devām, dzīvokli un darbu, kādas ir vāciešiem.

Noteikumi par latviešu sabiedrisko tiesu

1. pants. Lai sargātu tautas morāli svešuma gaitās, un lai sūdzibas par iekšējām nesaskaņām un sabiedriski nosodāmiem nodarījumiem nenonāktu citu tautu priekšā, bojājot mūsu tautas labo slavu, pie latviešu komitejām savstarpējo iekšējo lietu kārtošanai nodibināma latviešu sabiedriskā tiesa.

2. — Latviešu sabiedriskai tiesai piekrīt lietas par pārkāpumiem pret morāli un par negodīgu rīcību savstarpējās attiecībās. Šai tiesai pakļauti visi attiecīgās Latviešu komitejas darbības rajonā dzīvojošie Latvijas pilsoņi.

3. — Tiesa sastāv no priekšsēža un divi tiesnešiem, kuŗus līdz ar divi substitūtiem izrauga attiecīgā Latviešu komiteja no personām, kas nav komitejas locekļi.

4. — Lietas tiesai par 2. pantā minētiem nodarījumiem līdz ar pierādījumiem var iesniegt vietējā Latviešu komiteja, nometņu komitejas vai nometņu vecākie, kā arī katra persona, pret kuŗu nodarījums vērsts.

5. — Sūdzības saturs paziņojams apsūdzētam. Ja izrādītos, ka vajadzīga apstākļu papildu noskaidrošana un pierādījumu vākšana, tad to izdara tiesas priekšsēdis, vai pēc viņa rīkojuma viens no tiesnešiem vai arī tiesa to uzdod pašam sūdzētājam.

6. — Tiesa lietu skata cauri publiski tiesas priekšsēža noliktā laikā un vietā. Uz to aicināmi sūdzētājs un apsūdzētais, kā arī vajadzības gadījumā liecinieki. Apsūdzētā neattaisnotas neierašanās gadījumā tiesa spriež uz tās rīcībā esošo pierādījumu pamata.

7. — Lietu tiesa izšķiŗ ar balsu vairākumu, norādot spriedumā, kādā nodarījumā apsūdzētais atzīts par vainīgu, un kāds viņam uzlikts sods, vai arī, ka sūdzība atzīta par nepierādītu un apsūdzētais attaisnots. — Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

8. — Tiesa var sodīt ar brīdinājumu, rājienu un izstumšanu no nometnes; bez tam var brīdināt sabiedrību, ka apsūdzētais atzīts par vainīgu latviešu sabiedrībai kaitīgā darbībā. Lietas, kuŗās tiesa saskatījusi kriminālnozieguma raksturu, nododamas tiesu iestādēm.

9. — Spriedumu, ar ko vainīgam piespriests brīdinājums vai rājiens, izpilda pati tiesa, bet pārējo sodu izpildīšana piekrīt vietējai Latviešu komitejai, kuŗai arī ir tiesība spriedumus publicēt.

Sabiedriskā tiesa

Evakuējoties no Pomerānijas, Meklenburgas, Brandenburgas, Tīringijas un Čechoslovakijas, vairāk desmittūkstošu latviešu bēgļu devās uz rietumiem, bieži vien ceļā vai agrākās dzīves vietās pametot savu trūcīgo iedzīvi. Rietumvācijas okupācijas joslas tā kļuva pārblīvētas ar iedzīvotājiem, ka bēgļiem tikai retos gadījumos izdevās atrast pajumti privātos dzīvokļos, — viņi arī nespēja tādus sev īrēt. Tā blakus jau agrāk deportēto latviešu civilstrādnieku kopmītnēm — barakām radās 500—3.000 cilvēku lielas bēgļu apmetnes ag-

rākās kazarmēs, fabriku ēkās un strādnieku blokmājās. Neatkarīgi no tā iestādes aiz dažādiem iemesliem spiež arī pārējos, vēl privāti dzīvojošos ārzemniekus pāriet uz oficiāli atzītām nometnēm, lai gan šāds dzīves veids neatbilst mūsu tautas vēsturiskām tradicijām un raksturam. Pat slāvu un ģermāņu tautām kazarme piemērota tikai īslaicīgam kaŗa vai darba dienesta laikam, tātad jauniem neprecētiem vīriešiem vai meiteņu internātiem. Turpretim latviešu bēgļu vidū, kā spaidu kārtā no dzimtenes evakuētiem, lielā vairumā ir ģimenes ar maziem bērniem un veciem cilvēkiem, kam tagad dienas un naktis jāpavada kopā saspiestās telpās, kur blakus dzīvo laudis ar dažādu izglītību, sabiedrisko stāvokli un interesēm. Viņu dzīves līmenis šobrīd ir neapskaužami zems. Fiziski un garīgi izmocītie nometņu iemitnieki jūtas kā ieslodzītie, kas gaida Miera konferences spriedumu lietā, kuŗā viņiem nav zināms pat apsūdzibas raksts. Nav jābrīnās, ka šādos apstākļos cilvēki dzīvo pastāvīgā garīgā depresijā, kļūst slimīgi jūtīgi, viegli aizkaŗami, nesavaldīgi un par katru nieku apvainojami. Tā rodas personīgas dabas konflikti un sabiedriski nodarījumi, kas šādā vai tādā veidā prasa gandarījumu. Tautieši apgŗūtina vietējās un apgabalu komitejas ar sūdzībām, kuŗas mums nav ne laika, nedz arī iespējas izmeklēt un izspriest. Bavārijas Latvijas Nacionālā komitejā tāpēc jau vairākkārt bija pārrunāts jautājums par goda tiesas dibināšanu šādu lietu kārtošanai. Ka arī angļu okupācijas joslā latviešu komitejām bija jāsaduŗas ar šo nacionāli skaužamo parādību, redzams no tā, ka LNK Lībekā 24. jūlijā izstrādājusi noteikumus par Latviešu sabiedrisko tiesu. Bavārijas LNK tāpēc savā 31. augusta sēdē nolēma pievienoties minētam sabiedriskās tiesas statūtam un nedaudz pārstrādātā veidā to publicēt, lai dotu Dienvidvācijas latviešu nometņu vadībai un vietējām komitejām noteiktus tiesiskus principus, pie kuŗiem turēties, izspriežot šai statūtā paredzētos nodarījumus.

A. Šv.

Miris Pauls Kalniņš

Austrijas Foralbergā — Lustenavā augusta beigās miris viens no Latvijas sociāldemokratu un strādnieku partijas dibinātājiem un Latvijas saeimas pēdējais priekšsēdis Dr. Pauls Kalniņš. Pēc neveiksmīgā bēgšanas mēģinājuma no Latvijas uz Zviedriju pag. gada vēlā rudenī bēgļa gaitas viņu ar sievu — sociāldemokratu partijas pazīstamo darbinieci Klāru Kalniņu noveda uz Vāciju un no Drēzdenes uz Foralbergu. Aizgājēja dēlu — saeimas bij. deputātu Bruno Kalniņu vācu „Gestapo" pēdējo reizi apcietināja pag. gada rudenī Rīgā un kopā ar citiem Latvijas pretestības frontes apcietinātiem cīnītājiem — bij. satiksmes ministru inž. Bernhardu Einbergu, bij. sūtni Ludvīgu Sēju un prof. Konstantīnu Čaksti pārveda uz koncentrācijas nometni Štuthofā pie Dancīgas. Pēc krievu ziemas ofensīvas straujā sākuma vācieši šo nometni steidzās evakuēt tālāk uz Vācijas iekšieni, pie kam Bruno Kalniņam izdevās izbēgt un nokļūt beidzot Kopenhāgenā, Dānijā, kur viņš ilgāku laiku ārstējās no izsitumu tīfa. Br. Kalniņa ģimene atrodas Zviedrijā.

LATVIEŠI MINCHENĒ

10.000 latviešu kaŗaviru saraksti

sañemti Bavārijas LNK centrālā kartotēkā Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Tie ir Latvijas Sarkanā krusta (Lībekā) piesūtītā daļa no kopējā latviešu kaŗaviru saraksta gūstekņu nometnēs angļu okupācijas joslā Vācijā. Minchenē tagad dabūjamas jaunas zińas par 245 virsniekiem, 1.701 instruktoru un apm. 7.500 kareivjiem. Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojs izziņas par šiem kaŗavīriem izsniedz pēc raksta pieprasījuma, kuŗā jāmin kaŗavīra dienesta pakāpe, vārds un uzvārds, dzimšanas laiks un vieta, agrākais arods. Pieprasījumus ar nepilnīgām ziņām nevarēs apmierināt. — Bavārijas LNK centrālā kartotēkā Minchenē sakopotas zińas jau par apm. 25.000 latviešu bēgļiem un kaŗavīriem. Pēdējās nedēļās kartotēka papildināta, starp citu, ar latviešu bēgļu sarakstiem no Brukmīles (41 persona), Eichštetes-Rebdorfas (398), Kemptenas (582), Pasavas (133), Regensburgas (251), Štrasas (118), Hanavas (758), Marburgas pie Lānas (176), Vircburgas (2.582), Vīsbādenas (594).

Latviešu vadība Loengrīna nometnē

UNRRA's pārzināmā Baltijas valstu bēgļu kopējā ziemas nometnē Minchenē, Loengrīna ielā — „DP Center No. 1, Munich" — latviešu iemitnieki 25. aug. par nometnes latviešu vecāko ievēlēja inž. A. Berholcu, par administrātoru inž. A. Ozolu, par kultūras daļas pārzini skolas pārz. A. Spuriņu, par saimniecības daļas pārzini agr. E. Kleinbergu un par nometnes latviešu biroja vad. A. Sīli. UNRRA's pārstāvji — nometnes vadītājs un administrātīvais virsnieks latviešiem apsolīja iespējamo pretimnākšanu daudz sasāpējušo jautājumu kārtošanā. — Visi bēgļu bērni nometnē sañēmuši ziepes, pieaugušiem tās solītas citā reizē. — Nometnēs ēku centrālo apkuri līdz ziemai salabot neizdošoties, bet visās istabās ierīkošot krāsnis. Malku nometnei jau sagatavo un sāks piegādāt. — No 27. aug. nometnes ambulance atvērta ikdienas no pl. 9—13 und no pl. 16—18. — Kopš 21. aug. nometnes sienas avīzē „Vox unitatis" (Vienības Balss) ir arī „Jaunāko Ziņu" bij. līdzstrādnieka Valdemāra Zāmuēla sastādāmā informācija, kas tautiešiem ik dienu dod pārskatu par pasaules notikumiem un par nometnes dzīvi.

Jaunas studiju iespējas?

UNRRA's 108. komanda Minchenes mītnes („Deutsches Museum" Izaras salā, sasniedzama ar 1. vai 21. tramvaju) „D" istabā reģistrē visus studentus — ārzemniekus, kam jāizpilda anketa. Medicīnas studentiem, kas vēlas studēt Heidelbergā, ieteicams reģistrēties vistuvākā laikā. Jāreģistrējas arī latviešu studentiem, kas jau reģistrējušies Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojā. 5. sept. UNRRA's mītnē sasaukta mācības spēku sanāksme, pulcējoties arī studentiem, kas aizkavēti studijas turpināt. Paredzēti kursi zināšanu papildināšanai pašmācības ceļā. — Bavārijas LNK Latviešu bēgļu biroja mītnē Minchenē (Herzog-Rudolf-Str. 49) 7. sept. pl. 17.30 sanāksmē aicināti visi latviešu studenti-tes. Sniegs informāciju par internacionālās studentu apvienības darbību un par studiju iespējām Vācijā.

— Bavārijas LNK Minchenes latviešu ģimnazijas dir. mag. hist. V. Biļkins norāda, ka aizvien pieteicas jauni skolēni. Ar to ieteicams pasteigties, lai nenokavētu mācības. Drīzumā ģimnaziju pārcels uz piemērotākām telpām Loengrīna ielas nometnē, kur būs jāpāriet dzīvot arī visiem skolēniem, jo pēc UNRRA's vadības paskaidrojuma ģimnazija domāta tikai tiem skolēniem, kas dzīvo nometnē. Ierīkos internātu zēniem un meitenēm, kuŗu vecāki nevar pārnākt uz Mincheni.

— Latvijas radiofonā un sarīkojumos daudz dzirdētās latviešu tautas dziesmas skandinātājas — „Sidrabenes" saime kaŗa un bēgļu gaitās izklīdusi. Tās diriģents Valentīns Bērzkalns (Loengrīna ielas nometnē) lūdz visas „Sidrabenes" dalībnieces paziņot viņam savas adreses (Bavārijas LNK Latviešu bēgļu birojā). Lūgtas pieteikties arī jaunas interesentes, kam tautas dziesma tuva un mīļa.

— Kārļa Skalbes piemiņas brīdis 9. sept., pl. 15, Loengrīna ielas nometnes zālē. Piedalās Klāra Zāle, Rūta Skujiņa, Minchenes latviešu koris diriģ. J. Kalnieša vadībā u. c.

— Pirmajā koncertā Minchenē Loengrīna ielas nometnē 1. sept. un UNRRA's mītnes „Liras" teātŗa zālē 2. sept. bija daudz klausītāju. No Kemptenas atbraukušais jaunais baritons Edgars Petrevics visiem patika. Viņš būs mīļš viesis katrā latviešu nometņu sarīkojumā.

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

Bavārijā var ceļot bez atļaujām

3. amerikāņu armijas komandieris ar pavēli noteicis, ka visām amerikāņu okupācijas zonā dzīvojošām civilpersonām tagad atļauts ceļot bez īpašām atļaujām pa visu 3. amerikāņu armijas pārvaldāmo okupētās Vācijas territoriju, proti, pa visu Bavāriju, atskaitot Lindavas (Lindau) pilsētu un apriņķi. Ceļotājiem joprojām jāievēro nakts kustības aizlieguma stundas. Ikvienam ceļotājam jābūt pēc noteikumiem pierakstītam savā dzīves vietā un jānēsā līdzi noteiktā reģistrācijas apliecība. Amerikāņu armijas vai UNRRA's uzturamo nometņu iemitniekiem atļauts ceļot tikai ar militārās valdības vai nometnes komandanta izsniegtu ceļo-

juma atļauju. Ceļotāju satiksme ārpus amerikāņu okupācijas zonas iespējama tikai ar īpašām atļaujām. Joprojām spēkā līdzšinējie noteikumi par automašīnu, dzelzceļu un autobusu satiksmes izlietošanu. — Mūs informē, ka pārvietotām personām, tātad arī latviešiem, gan vēl nav bijis obligāta rīkojuma par reģistrēšanos vācu policijas iecirkņos un par reģistrācijas apliecības (ar pirksta nospiedumu) saņemšanu, bet ceļotāju gaitās Bavārijā šāda reģistrācijas apliecība tomēr ir drošākā personas apliecība, ko uzrādīt amerikāņu kontroles posteņiem.

Latviešu teātris

Latviešu teātŗa trupa, kas bija apmetusies Marienbādē, vasaras vidū pārvietojās uz Veidenu un vēlāk uz Ambergu. Tanī ir Nacionālā un Dailes teātŗa režisori Kārlis Veics un Jānis Lejiņš, aktieŗi un aktrises Kārlis Lagzdiņš, Reinis Birzgalis, Jānis Neimanis, Nīna Melnbārde, Maiga Damroze, Skaidrīte Pence un Hermīne Veica-Kope, skatuves meistars Ernests Udris un administrātors Jānis Kājiņš. Kārļa Veica vadībā trupa Ambergā iestudējusi Rūdolfa Blaumaņa komēdiju „No saldenās pudeles", kuŗai dekorācijas pagatavojuši Reinis Birzgalis un Jānis Lejiņš.

Teātŗa atklāšanas izrāde notika 18. aug. Ambergā, „Aufbauschule's" nometnē. Tanī ar latviešu bēgļiem noskatījās arī lūgtie viesi — UNRRA's vadītāji, igaunu, lietuviešu un poļu pārstāvji. Izrādi ievadīja J. Lejiņa sniegtais Fēliksa Krusas prologs. Izrāde guva vispārīgu atzinību, un mākslinieki pēc tās saņēma skaistus ziedus. Nākošā izrāde notika vietēja sanatorijā, kur par jauko mākslas baudu pateicās arī cittautieši, kas sanatorijā atrodas lielā vairākumā. Trešā izrāde notika atkal „Aufbauschule's" zālē, kas tāpat kā iepriekšējās reizēs bija pārpildīta līdz pēdējai vietai. — Mākslinieki lolo cerības viesoties arī citās latviešu nometnēs, bet šo nodomu lielā mērā kavē pastāvošās transporta grūtības.

Gētingenā

angļu okupācijas zonā ap 200 latviešu, no tiem 80 nometnē, ko aprūpē Anglijas Sarkanais krusts. Visi latvieši te saņem īpašas papilddevu kartītes un var paši iepirkties privātos veikalos. Latviešu komitejas pr-dis tiesību filozofs doc. Lotārs Šulcs. Bēgļu vidū prof. T. Celms un Nacionālā teātŗa drāmaturgs un dir. Jūlijs Roze. No šējienes uz Gifteni pie Hannoveras nesen aizbraukuši Nacionālā teātŗa aktieris Uršteins ar sievu, komponists Lietiņš un Milda Zīlava. — Gētingiešiem nedēļas devā iznāk 3 kg maizes, 325 g gaļas, 225 g sviesta, bet mēnesī arī 1 kg cukura. Bijusi vienreizēja cukura papilddeva — 5 kg. Bēgļi dabūjuši arī lietotas drēbes, veļu un apavus.

Bad-Aiblingā

(ziemeļrietumos no Rozenheimas) UNRRA 25. aug. rīkoja DP (pārvietoto personu) koncertu. Dziedāja Arturs Priednieks-Kavara (āriju no operas „Afrikāniete", J. Kepīša Pavasars un āriju no operas „Rigoletto") un Viktors Stots (J. Vītola Man prātā stāv vēl klusa nakts, āriju no operas „Ieleja" un Martīni „Plaisir d'Amour"). Latviešu bēgļi, tātad arī DP, dejoja tautas tērpos un sekstets dziedāja „Pūt, vējiņi". Sarīkojums noritēja labi, ieradās arī militārās valdības pārstāvis — komandants. Koncertu atkārtoja 1. septembrī. — Nacionālā teātŗa aktieris J. Gērmanis Bad-Aiblingā organizē latviešu drāmas trupu.

Fīrtā pie Nirnbergas

ap 2.500 latviešu. 18. jūlijā te ieradies viens no likvidētās Vildflekenas latviešu nometnes ešeloniem. Lielā daļa latviešu mīt skolu un kazarmju ēkās. Mazākā nometnē — DP Center Annex No. 3 — atrodas 146 latvieši. 2. sept. Fīrtas Sv. Pāvila baznīcā bija latviešu bēgļu svētbrīdis, kuŗā svētrunu teica māc. Turks. A. Kalnājs spēlēja ērģeles un vadīja Fīrtas latviešu jauktu kori, piedalījās arī mākslinieki A. Siliņa, A. Matīsons, A. Adamsons un V. Streips. Nošu izdevēja un mākslas aģentūras īpka Oto Krolla organizēts, sarīkojums deva līdzekļus Fīrtas latviešu pamatskolas darbam.

Neinburgas apriņķī

Oberpfalcā, ziemeļaustrumos no Rēgensburgas, latvieši mīt Bodenvēras nometnē (Latvian Camp in Bodenwöhr, Kr. Neunburg, Oberpfalz). Te patvērumu atraduši publicists F. Krusa, viens no „Jaunāko Ziņu" un „Brīvās Zemes" redaktoriem Jānis Porietis, Pamiljens no „Malienas Ziņām", Sirmacis' Osv. Akmentiņš.

Pasavā

UNRRA's pārzināmā nometnē 140 latviešu (Latvian Camp „Maierhofkaserne", Passau). Lai arī telpas kazarmju ēkā, bet katrai ģimenei sava istaba. Uzturs samērā labs. Arpus nometnes privāti dzīvo daži desmiti latviešu, to vidū arī senātors L. Gubenis. Latviešu komitejas pr-dis Līgatnes papīra fabrikas techn. dir. inž. Art. Jankovskis, sekretārs vēsturnieks Skapars. Nometnes komandants Br. Čukste, kas vairāk gadu pavadījis Lincas koncentrācijas nometnē. Skolotāju Sprices un Puzules vadībā darbojas pamatskolas 2 klases. — Čechoslovakijas pierobežā izkaisītās mazākas latviešu grupas uz ziemu grib turēties lielākā pulciņā. Pasavas nometne tāpēc aug, — no Šmīdhamas pagasta te nupat pārvietojušies vēl ap 20 latviešu.

Tīslingā pie Mīldorfas

nometnei ierādīta daļa no dzelzceļa viesnīcas un tuvējā baraka. Gan nometnē, gan arī privātos dzīvokļos dzīvo ap 100 latviešu un ap 40 igauņu un lietuviešu. Nometnes komandants skol. E. Paegle, palīgs J. Ozoliņš. Apkārtnes latviešus tuvējā Altētingas Latviešu komitejā pārstāv Rīgas pilsētas mežsaimniecības nod. vad. inž.-mežkopis Kārlis Auškāps, kas ir arī Tīslingas nometnes padomes priekšnieks. Daudzi tautieši strādā vācu būvfirmā, kuŗā tiem darbu sagādājis firmas iepirkšanas daļas vad. — Rīgas finieŗu fabrikas Lignums vad. H. Bērziņš. Armijas Ekonomiskā veikala vīnu nod. vad. R. Ozols organizē galdnieku darbnīcu, kuŗā būs darbs vairāk latviešu galdniekiem. Tīslingā mīt Rīgas tirdzniecības uzņēmuma dir. T. Pētersons, Bauskas ārsts A. Šteinhards, rūpnieki J. Tane no Cēsīm un A. Hammers no Rīgas, Sējas mežzinis J. Paegle un Lipšu mežz. P. Frīdenbergs. Tautiešiem netrūkst savstarpējas izpalīdzības, nedz arī sabiedriskuma. Bija jauks Līgo vakars ar 80 dalībniekiem un tuvunāšanās sarīkojums. Abos ieradās amerikāņu garnizona komandants un citi amerikāņu karavīri, kas bija sajūsmināti par latviešu dziesmām, dejām un rotaļām. Kam bija iespēja, tas apmeklēja arī Alpus. Garīgā dzīvē tīslingieši turas kopā ar 7 km attālās Altētingas latviešiem un ar 9 km attālās Neiētingas latviešu ev.-lut. drauzi, ko apkopj māc. A. Galiņš.

Inž.-mežk. K. Auškāps

Mārburgā pie Lānas

mīt arī L.U. ķīmijas fakultātes prof. Aleksandrs Janeks un prof. Mārtiņš Strautmanis, kritike Anna Dārziņa, TP pēdējais pr-ks Adolfs Šilde.

Mūsu literāti

Rakstniece un vēsturniece Angelika Gailīte dzīvo Vircburgā, rakstniece proziste Irma Grebzde — Ulmas apkārtnē, kur pie Donavas mīt arī komponists Volfgangs Dārziņš. Dzejniece Velta Toma atradusi patvērumu Mannheimā, bet jūtoties tur ļoti vientuļa.

Mūsu mākslinieki

Gleznotājs Alberts Prande apmetīes Austrijā, Foralbergas provincē. Režisors un dekorātors Jānis Muncis dzīvo Hohenrīdā pie Fīsenas, Bavārijā.

Mums zuduši

Tībingenā, franču okupācijas zonā, automašīnas sabraukts un miris L.U. ģermāņu filoloģijas doc. Kārlis Plukšs. — Reutā, Austrijā, vasaras sākumā traģiskā nāvē miris gleznotājs peizāžists Kārlis Apinis, kuŗa darbi izstādīti arī Savienotās Valstīs un guvuši labu vārdu. — Erfurtē, Tīringijā, 22. martā miris Gostiņu pastmeistars Jēkabs Rutkis. Pēc agrāk izteiktās vēlēšanās viņš turpat arī kremēts. — 1944. g. 23. nov. Tīringijā miris kalpakietis un L. k. o. k. pulkvežleitnants Teodors Rutulis, 1. Liepājas kājn. pulka agrākais saimniecības pr-ks.

... UN CITUR

Padomju Latvijā

ar 5. augustu, kā ziņo radiofons, skan jaunā Padomju Latvijas himna, kuŗai tekstu devis Rokpelnis, bet mūziku komponējis Liepiņš. Vairāk dienas ildzis Padomju Latvijas rakstnieku kongress, ko atklājis rakstnieku arodbiedrības pr-ks prof. Andrejs Upītis, nolasot arī referātu „Padomju Latvijas rakstniecība". LPSR augstākās padomes prezidijs ar atzinības rakstiem apbalvojis dzejniekus, māksliniekus un citu nozaŗu darbiniekus. To vidū Mirdza Kempe — Adamsone, Eriks Adamsons, Aleksandrs Čaks, komponists Jūlijs Sproģis, dārzkopības rakstnieks un paidagogs Dindons, komponists Alfrēds Kalniņš. Mirdza Kempe-Adamsone tagad vadot leļļu teātri, komponists Jūlijs Sproģis — mācības spēks konservātorijā. Universitātē rīkotas zinātnieku dienas. Referātus lasījuši prof. Kirchenšteins, prof. Maizīte, asistents Broks u. c. Padomju Latvijas arodbiedrības

apvienojot 110.000 biedru. 21. jūlijā plaši svinēta Padomju Latvijas 5 gadu jubileja. Tai par godu prof. Kirchenšteins publicējis rakstu „Laimīgā nākotne". Aktieris Jānis Osis radiofonā nolasījis garu svētku poemu, kurā Stalins dēvēts par latviešu saulvedi. Propagandas un aģitācijas kursus vadījis prof. Pelše. Bolševiku partijas centrālkomitejas sekretārs biedrs Kalnbērziņš atklāšanas runā žēlojies, ka trūkstot partijas aktīvistu un tādēļ jārūpējoties par jauniem kadriem. Uz Vāciju esot aizvesti 200.000 Padomju Latvijas pilsoņi. *LZD*

Šveicē

Mūsu bēgļi atdaliti no citiem un tagad novietoti 2 nelielās nometnēs Graubindenas un Valisas kantonā. Vēl pāris citās vietās mīt atseviški latvieši. Nometnēs ievietotie gaida atbrīvošanu un darbu. Mūsu oficiālie pārstāvji Šveicē dara visu, kas viņu spēkos, lai palīdzētu šiem mūsu tautiešiem.

Zviedrijā

prof. K. Strauberga vadībā nodibināta jauna organizācija — „Latviešu apvienība Zviedrijā", kuŗas mītne atrodas Stokholmā, Sveawägen. — Daudz bēgļu darbu jau sameklējuši, bet daļa joprojām dzīvo nometnēs. Jaunu laikrakstu „Latvju Vārds" par atbildīgo redaktoru paraksta Nik. Seglenieks. — Upsalā izveidojies viens no latviešu lielākiem centriem, kur pulcējušās mūsu akadēmiskās aprindas un arī daudz citi tautieši. Latviešiem te savas sanāksmju telpas, ārsta un zobārsta kabineti. — Gotlandē darba iespējas un apstākļi latviešiem labāki par cietzemi. Tā Mertebo kūdras fabrikā strādā 22 mūsu kaŗavīri. Nodibināta īpaša Gotlandes latviešu biedrība ar sēdekli Visbijā. Biedrības valdē starp citiem L. Valdmanis un J. Kārkliņš. Jaunā organizācija Vilsbijā un Slitē apkopj to latviešu kapus, kas miruši ceļā uz Zviedriju. — Bago nometne skaistā Vestmanlandes muižā. Te ap 100 latviešu, kas mīt jaunās, gaišās barakās. Tuvējā zviedru tautskolā sarunātas telpas, kur mācīsies latviešu jaunā paaudze. Nometnes latviešu pārstāvis J. Brūklis. — Latviešu bēgļi Zviedrijā nesen saņemuši lielāku sūtījumu bērnu drēbju un veļas. To ziedojusi angļu sabiedrība un piesūtījis mūsu sūtnis Kārlis Zariņš. *LZD*

— Stokholmā iznākušas sūtņa K. Zariņa atmiņas par Latvijas tapšanu.

Šim numuram līdzi iet literārs pielikums „Trimdā" Arveda Švābes redakcijā.

ĀRLIETAS

(Pēc „The Stars and Stripes")

Ko cilvēcei maksājis šis kaŗš?

Neviens vēl nezina, cik īsti šis kaŗš izmaksājis. Cilvēka vērtība bijusi ārpus jebkāda aplēsuma. Asinis lija Eiropā, Afrikā, Azijā un Okeanijā. Asinis uz cietzemes, asinis jūŗas līčos, asinis džungļos. 1.070.000 amerikāņu asinis. Tie krituši, ievainoti vai pazuduši bez vēsts savos 45 kaŗa mēnešos. Angļu zaudējumi visā imperijā 1.430.000 vīru. Tiem jāpievieno 63.208 sievietes un 15.359 bērni no 146.760 upuŗiem, kuŗus iznīcināja vācu „zibensofensīva", „V-1" un „V-2". Padomju Savienības maksa 21.000.000. Francijas daļa 2.000.000. Pieskaiti 3.000.000 kīniešu. Pieskaiti 1.500.000 poļu. Pieskaiti citu drosmīgo Sabiedroto kritušos, ievainotos un bez vēsts pazudušos. Vāciešu zaudējumi sasniedz 13.000.000. Keizaram pakļautās salas vairs neapdzīvos zaudētie 3.000.000 japāņu. Neskaitāmi civīliedzīvotāji Eiropā un citur pasaulē gājuši bojā slimību, bada un citu — paša cilvēka izsauktu nelaimju dēļ. Šo upuŗu gari ceļ rokas, lai arī viņus skaita līdz. Darīsim to: kopskaits sasniegs 55.000.000 ievainotu, pazudušu un mirušu. Statistika ar visu to nevar tikt galā. Par daudz dzīvību izslīdējis mirstīgā cilvēka skatam, aprēķinam un vērtējumam. Neviens metafizikis nevar saskaitīt nedzimušos, neviens nezina, cik ražas būtu varēts ievākt no laukiem, kas palika neapsēti. Nekad visā vēsturē cilvēks nav apgājies tik cietsirdīgi ar cilvēku. Nekad visā vēsturē kaujas lauki nav bijuši tā apklāti cilvēku līkiem, nekad tā piezīdušies asinīm, kā šajā pēdējā un vissmagākajā traģedijā. — Materiālie zaudējumi ir ārpus jebkāda aprēķina. Domā, ka tiešie kaŗa izdevumi visām valstīm kopā pārsnieguši vienu triljonu (1.000.000.000.000) dolaru. Tātad vairāk nekā 500 dolaru uz katru vīrieti, sievieti un bērnu šajā pasaulē.

— Pirmais kaŗa noziedznieku saraksts 29. aug. publicēts Londonā, Vašingtonā, Parīzē un Maskavā. Tos tiesās starptautiskais kaŗa tribunāls Nirnbergā, kur septembrī paredzēto tiesāšanu tiesas zāles griestu iebrukuma dēļ bijis jāatliek līdz oktobŗa vidum. Sarakstā minēti 24 ievērojamākie nacionālsociālistu Vācijas pārstāvji Hermanis Gērings, Rūdolfs Hess, Joachims f. Ribentrops, Roberts Lejs, Alfrēds Rozenbergs, Hanss Franks, Ernsts Kaltenbrunners, Vilhelms Friks, Jūlijs Štreichers, Vilhelms Keitels, Valters Funks, Hjalmars Šachts, Gustavs Krups f. Bolens un Halbachs, Eriks Rēders, Kārlis Dēnics, Baldurs f. Širachs, Fricis Zaukels, Alberts Špērs, Mārtiņš Bormanis, Francis f. Papens, Alfrēds Jodls, Konstantīns f. Neiraths, Arturs Seiss-Inkvarts un Hanss Friče. Sarakstā neminēto nacionālsociālistu lietas vēl izmeklē.

— Gen. Eizenhauera un feldmaršala Montgomerija galvenajos štābos notiek apspriedes par vairāk kā pusmiljonu poļiem — galvenām kārtām poļu kaŗavīriem un no Polijas deportētiem civīliedzīvotājiem, kas aizvien vēl atrodas amerikāņu un angļu okupācijas zonā. Britu militārās valdības un Polijas pagaidu valdības pārstāvji par poļu atgādāšanu dzimtenē spriež arī Berlīnē. Atgriešanās dzimtenē attieksies tikai uz tiem poļiem, kas to vēlas darīt brīvprātīgi. Katram polim angļu okupācijas zonā angļu virsnieka klātbūtē noprasīs, vai viņš vēlas atgriezties Polijā. Tiem, kas atbildēs noraidoši, vēlāk vēlreiz dos izdevību mainīt savu lēmumu. Tos, kas Polijā nevēlas atgriezties, pagaidām aprūpēs UNRRA un militārās iestādes, bet vēlāk viņiem sagādās iespēju atrast darbu un jaunu dzimteni citās zemēs.

— Svētdien, 2. sept., gandrīz tieši tanī pat dienā, kad pirms 6 gadiem Hitlers raidīja savas armijas Polijā, noslēdzās pasaules vēstures dārgākais un asiņainākais kaŗš. Formālās beigas tam 20 minūšu laikā norisinājās Tokijas līcī uz Savienoto Valstu 3. kaŗa flotes 45.000 to admirāļkuģa „Missouri", kur Japānas ārlietu ministrs Šigemitsu un Japānas imperijas ģenerālštāba šefs ģen. Umezu parakstīja beznoteikumu kapitulācijas dokumentu, pēc kam to ar saviem parakstiem apliecināja Sabiedroto spēku virspavēlnieks ģen. MakArturs un 9 citi Sabiedroto naciju militāri pārstāvji. — Šajā dienā Stalins radiorunā paziņoja, ka „Pad. Savienībai ar Japānu jānoslēdzot īpaši rēķini". Viņš piemetināja, ka Japānas beznoteikumu padošanās nozīmējot to, ka Pad. Savienība dabū Dienvidsachalīnu un Kuriļu salas un tā iegūst brīvu pieeju Klusajam okeanam.

— Pirmo reizi pēc 7 gadiem šogad pieškirs Nobeļa miera prēmiju. „UP" zińo, ka drošākie kandidāti tai ir Rūzvelts (lai arī miris), Vinstons Čerčils, Savienoto Valstu bij. ārlietu ministrs Kordels Halls un Zviedrijas grāfs Bernadots. Informētās aprindās domā, ka nav izslēgta divkārša apbalvošana, proti Rūzveltam ar Čerčilu. Pirmā pasaules kaŗa beigās miera prēmiju saņēma Savienoto Valstu prezidents Vudrovs Vilsons.

„Bavārijas Latviešu Vēstneša"

atseviški eksemplāri un izlikšanai latviešu komiteju mītnēs un latviešu bēgļu nometnēs dabūjami pret ziedojumiem redakcijas izdevumu segšanai redakcijā, Latvijas Nacionālās komitejas mītnē Minchenē, Herzog-Rudolf-Str. 49. Turpat adresējama visa „Bavārijas Latviešu Vēstnesim" domāta korespondence un informācija. Lūdzstrādniekus lūdz pieteikties, iesūtot manuskriptus par sava apgabala, novada, nometnes vai pilsētas latviešu bēgļu dzīvi. Citur Vācijā iznākošo latviešu izdevumu redakcijas lūgtas regulāri piesūtīt apmaiņas eksemplārus (2). Lasītāji, ja tas techniski iespējams un parocīgi, lūgti piesūtīt amerikāņu un angļu okupacijas zonās iznākošos laikrakstus angļu, vācu vai franču valodā līdz ar Amerikas un Anglijas laikrakstiem — avīzēm an jo īpaši žurnāliem (arī vecākiem).

Dodot iespēju latviešu bēgļiem Bavārijā un arī visā pārējā Vācijā un Austrijā nodrošināties ar „Bavārijas Latviešu Vēstneša" visiem numuriem, atklāta abonementa pieņemšana. Latviešu komitejām un latviešu nometņu vadībai jāpaziņo redakcijai, cik komitejā reģistrēto vai nometnē dzīvojošo tautiešu vēlas laikrakstu abonēt. Pieteikto eksemplāru skaitu tad paredzēs arī uz priekšu, lai pēc iznākšanas ar mūsu gadījuma pastu tos varētu nosūtīt abonentu pieteicējai komitejai vai nometnei. Abonementu pieņem ik uz divi mēnešiem pret katra abonenta labprātīgu ziedojumu, no piecām vācu markām sākot. Ziedojumu kopsumma piesūtāma reizē ar abonentu skaita pieteikumu. Abonements atjaunojams vismaz mēnesi pirms iepriekšējā abonementa izbeigšanās. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku iemeslu dēļ redakcija atbildību nevar uzņemties.

Izdevējs: Bavārijas LNK informācijas birojs. — Redaktors: Viktors Baltkājis.

TRIMDĀ

BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNEŠA LITERĀRS PIELIKUMS

LITERARY SUPPLEMENT OF THE LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

I 1945. g. 8. septembrī Minchenē

Rūta Skujiņa

T r i m d ā

Lai tu esi tālos trimdas ceļos dzīts,
Lai tu esi visos vējos izkaisīts,
Vienu neaizmirsti: esi uzticīgs!
Esi, kas Tu esi, mūžam nemainīgs.
Varas troņi spoži uzplaiksnī un dziest,
Sargies savu godu tiem pie kājām sviest.
Lepnā spītā celtu galvu vienmēr ej,
Saki droši visai pasaulei:
Mana tēvu zeme saplosīta ļimst,
Tai ar jaunu rītu jaunai jāatdzimst.

Arveds Vilks

Cīņa ar sirdsapziņu

Vēsturiska novele

Tas notika 1741. gada augustā netālu no Suntažiem.

Noskaitījis klusībā pateicības lūgšanu, mācītāja amata kandidāts Dāvids Lībknechts piecēlās no bagātīgi klātā vakariņu galda, novēlēja labu nakti nama mātei baronesei Šarlotei fon E. un kopā ar abiem viņas dēliem Akseli un Kārli devās uz vienstāva koka ērbeģa vasaras galu, kur viņam bij ierādīts mazs kambaris blakus bērnu istabai. Jāiet bij cauri virtuvei, no kurienes vienīgās durvis veda pagalmā. Abi puikas tūlin izskrēja sētsvidū, lai pirms gulēt iešanas Mazās Juglas krastos nokārtotu savas vajadzības. Viņu skolotājs, ko tautā sauca par aumeistaru, brīdi pakavējās virtuvē, kur pie lielā skursteņa uz balti noberztā ošu galda pusaugu rokas meita Anniņa mazgāja traukus. Gatavodamies gana amatam kādā latviešu lauku draudzē, kandidāts Dāvids jau otro gadu, sarunājoties ar dzimtļaudīm, lauzījās zemnieku valodā. Visbiežāk sarunu biedre bij Anniņa, kas viņu labi ieredzēja, jo nākošais cienīgtēvs nebij ne uzpūtīgs, ne uzmācīgs. Viņš nelaunojās pat tad, ja meitene dažkārt vai plīsa no smiekliem, klausoties, kā Dāvidam mežģījās mēle, lasot priekšā Neihauzena katkisma galvas gabalus.

Šovakar aumeistara jaunskungs diezin kāpēc bij mazrunīgs, lai gan Anniņa bij labā omā, un viņai nesās prāts patriekties. Tikko no pirts nākusi, viņa smaržoja pēc kalmēm, un miesa tvīka kā karsts un brūns rupjmaizes kukulis, kas gaida baltus veselīgus zobus. Pārmijis dažus vārdus, Dāvids apklusa un juta, ka Nelabais spiež viņu kārām acīm iezīsties meitenes strīpainos apakšbrunčos, kas tikai līdz puslieliem apsedza kailās kājas. Mācītāja mata kandidātam nolija karsts pār muguru, kad, pacēlis acis, viņš ieraudzīja, ka Anniņai, liecoties pār ūdens toveri kuldas priekšā, drusku paškīrās nātnā krekla krūšu izgriezums, un tur draudzīgi salīgojās sārtu augļu jumis pilnbriedā. It kā kāds pēkšņi būtu viņam iezvēlis pa galvu, zili zaļa dzirkstelaina tumsa iestrāvoja sejā un lika ar vienu roku piekerties pie stenderes. Bet pat šai tumsā Velns vēl reiz pagrieza kandidāta acis, lai rāditu, kā Anniņas dzeltenie, slapjie mati spožiem vilņiem plūst līdz jostai-tik gari un stipri, ka laikam gan bībeles Simsons nespētu saraut šos valgus.

Par laimi puikas suņa rikšiem attecēja atpakaļ, un Sātans atkāpās. Piekodinājis viņiem garā un patiesībā pārdomāt dienas nedarbus un gatavoties vakara lūgšanai, skolotājs izgāja sētsvidū kārtot tās pašas lietas, ar kuŗām jau bij galā viņa audzēkņi. Kaut kur pavisam tuvu rudzos grieza grieze, stallī zirgi bubināja pēc auzām, un asa sviedru un mēslu smaka iesitās degunā. Nu bij īstais laiks mierīgā prātā nolaist liekās gāzes, jo Dāvida vēders bij stipri uzpūsts, un zarnas urkšēja jau labu laiku, kāpēc vakariņu pēdējo cēlienu kandidāts bij gaidījis ar nepacietību, gorīdams tik bieži savu sēžamo vietu, ka nama māte vairākkārt zīmīgi paskatījās uz viņu. Diemžēl, troksnis iznāca stiprāks un ilgāks nekā paredzēts, un — kaut kas traks! — operācijas vidū piepeši no simtgadu liepas pakrēšļa iznira zirgu puisis, padevīgi sveicinādams. Skaidrs, ka elles lielkungs bij nolēmis šovakar piesmiet mācītāja amata kandidātu. Dāvidam svila pazoles nozieguma vietā, un viņš gandrīz skriešus devās uz upes pusi, lai cerinu gatvē slēptu savu kaunu.

Ticis drošībā, kandidāts gribēja mesties uz ceļiem zālājā, lai nolūgtos Pestītāju. Viņa sirds dega bēdu un šķīstīšanās krāsnī, kur Dievs to bij iesviedis. Bet kāda balss, burbuļodama pa Mazās Juglas akmeņiem, teica: „Nedari to, jo tā tu pārāk viegli gandarīsi savu grēku!" Tāpēc Dāvids atlaidās uz sola un, sañēmis galvu rokās, turpināja cīņu ar sevi. Viņa nozieguma sastāvs bij skaidrs: ar recidīvista apmātību atkal jau kuŗo reizi bij kritis miesas grēkā, apgrūtinādams vēderu ar nesātīgu ēšanu. Sākumā, velna uzkūdīts, kas ietupies ceriņos nemitīgi čukstēja ausīs, viņš mēģināja taisnoties, ka īstā vainīgā ir nama māte, kas deva vakariņas trīs gaņģos un pie tam neatlaidīgi skubināja ēst aumašām, jo rītu kā svētdienā brokastis došot divas stundas vēlāk. Bet pēc brīža Dāvids atģeiba, ka paštaisniem būs liegta ieeja Kristus godības pilnīgā un mūžīgā valstībā. Acīm redzot sekot pa dvēseļu Virsgana pēdām kavēja nepareizi izraudzītā grēksūdzes vieta, kur Launais staigāja pa grantēto gatvi kā savās mājās.

Īstā laikā kandidāts atcerējās Anniņas gudrību, ka Velns baidās sērmūkšļa, jo krusta zīme sarkanās ogas pierē dara šo koku svētu. Dāvids veicīgi devās uz upmalu un apmetās zem pirmā pīlādža. Te, neviena netraucēts, viņš pazemīgi atzinās Dieva jēram, ka vainīga paša negausība. Pēc trūcīgiem studenta gadiem Hallē Dāvids Lībknechts kā aizmērdēts sivēns ieradās Vidzemē un badīgi tiesāja pilnās blodas, lai gan, būdams pēc dabas caurbiris, diezko nepieņēmās miesās. Majora fon E. muižiņa nebij liela — tikko piecus arklus, mājskolotāja alga kādi piecdesmit dālderi gadā, toties galdu te klāja kā vācu firsta galmā.

Kaut gan šoreiz sērmūkslis gādāja, ka tumsas kēniņš nevar sajaukt viņa prātu, kandidāts pašpārmetumu pirtī nopērās gandrīz tikpat balts kā eņģelis, atgādinādams Dieva jēram, ka, salīdzinot ar pirmā aumeistara gada rijību, viņš tagad parasti ēda ar gausu, aizmirsdams šo gaišo tikumu tikai tais nedaudzās reizēs, kad seviški gardas maltītes satracināja viņa kārestības. Diemžēl (to viņš izrunāja nenovēršamības filosofiskā mierā) šī klūme bij uzbrukusi ari šovakar, kā laupītāji var uzbrukt katram cela vīram, neprasot, vai viņš iet uz baznīcu vai krogu. Pirmais ēdiens bij škīvis vistas buljona — tikai viens dziļais škīvis, kamēr nama māte bij izstrēbusi veselus divus. Otrā gaņģī pasniedza cūkas cepeti ar sīpoliem, krējuma mērci un pērnā gada brūkleņu ievārījumu, — Dieva vārds, baroneses gabals bij divtik liels un trekns. Kandidāta grēkos krišana notika trešā gaņģī, jo viņš no puikas gadiem bij ieēdināts ar cukura zirņiem. Šoreiz tie gan bij pārbrieduši un miltaini, bet tik labi škovēti, ka garšoja vareni, kāpēc Dāvids nebij varējis atteikties no nama mātes mīlās uzmācības apēst trīs porcijas.

Ko liegties, tas bij viņa grēks. Barības trakts bij pārblīvēts, spieda pasirdē, un zarnas kurkstēja. Vairākkārt izlaitījis vēderu, pabāžot rokas zem biksēm, Dāvids atviegloti nopūtās, piecēlās un sacīja bez vārdiem: „Kungs! zinu, ka Tavai žēlastībai nav robežu. Tāpēc lūdzu pie Tavām rētām un asinīm, piedod man vēl šoreiz manus grēkus. Solos turpmāk ēst un dzert Gausa *mātei par godu. Amen.*" *Apzinādamies, ka varonīgi izturējis paša* uzliktos pārbaudījumus, kandidāts priecīgu sirdi atstāja škīstīšanās cepli, neapsvilinājis ne mata. Pēc tam pacilāts atgriezās caur virtuvi pie saviem audzēkņiem. Tā bij laba zīme, ka Anniņa viņam šovakar vairs nestājās ceļā.

Bet bērnu istabā aumeistars sadūza no jauna. Divpadsmit gadus vecais Akselis bij piekāvis devinus gadus veco Kārli, kas tītīdamies bij lielījies ziņot mātei, ka tas pašāvis Anniņai roku zem brunčiem un dabūjis ar slapju lupatu pa seju. Gulēdams savā gultā, Kārlis dīca kā kaujams lops. Lai citi nedzirdētu viņa blaušanu, Akselis, izliecies caur valējo logu, ērsināja suni ar vārgu kakēnu, ko turēja aiz skausta. Atrās dusmās skolotājs notupināja abus zēnus uz ceļiem par svētvakara miera traucēšanu. Seviški kremta tas, ka Akselis bij iedrošinājies ar zemnieku meiteni darīt to, ko viņa audzinātājs nebij atļāvies pat pret savu līgavu, kuŗas dāvināto porcelāna tasi Dāvids bij pañēmis līdz uz Vidzemi un turēja goda vietā uz galda blakus bībelei. Diezin kāpēc Dāvids jutās aicināts aizstāvēt Annini, kas vienmēr bij pret viņu laba un šad un tad nolika lauku ziedus ūdens krūzē.

Kad abi zēni bij izcietuši savu sodu, Dāvids lika viņiem izģerbties un iet gultā. Te viņiem skaļā balsī bij jāskaita ierastā vakara lūgšana. Akselis iespītējās un teica, ka nezinot, kas viņiem jālūdzās. Pārsteigts kandidāts jautāja, vai tad tie patiesi nejūtot, ka esot nolādēti. — Nē, to viņi nevarot saprast. Uz to Dāvids atbildēja, ka visi cilvēki piedzimst grēkos un šo kauna

traipu var nomazgāt vienīgi ar labiem darbiem, biktējot tam Kungam savus nodarījumus. Šai brīdī Kārlis palaida tik stipru smaku, ka aiumeistars atrāda par vajadzīgu viņam aizrādīt, lai vakariņas bauda ar mēru. Pēc tam viņš turpināja savu celsmes spredīki, pārmezdams Akselim, ka tas šovakar spīdzinajis kakēnu un nepieklājīgi izturējies pret Anniņu. Norātais sāka spārdīties kājām un aizvainots izsaucās, ka dižciltīgie var ar bauriem rīkoties, kā patīk. „Likšu, lai stārasts rītu viņai novelk brunčus un uzskaita kokus!" Pārliecināts, ka Sātans runā ar puikas muti, kandidāts ieskrēja savā istabā pēc vicas un divreiz ar visu spēku vilka Akselim pa ciskām. Ar to pietika. Abi puikas uzrāva segas pār galvu un apklusa. Jau no Frankes meitenu skolas laikiem, kur Dāvids Libknechts studiju gados pelnījās kā audzinātājs, viņš zināja, ka skolotāja rīkste bērniem ir tikpat svētīga kā Dieva rīkste pieaugušiem.

Tādā kārtā notīrījis savu audzēkņu dvēseles kūpošo dakti, Dāvids nolēma doties pie miera. Gērbjoties viņš klusu nodziedāja dažus jaukus asins pantiņus par Dieva jēru. Tie viņu aizgrāba līdz asarām. Nokritis celos, pateicās jēram par bagāto sestdienas ražu, ko bij ievācis viņa rētās, piebilzdams, ka pateicībā par parādīto žēlastību vēlētos skūpstīt. Pestītāja pienaglotās kājas. Piecēlies ieraudzīja līgavas dāvināto tasi un taisījas to saplēst, lai pierādītu, ka spēj tam Kungam par prieku atteikties pat no visdārgākās piemiņas, kas viņu saistīja ar dzimteni. Bet kāds labs gars pamācīja, ka tas nav vajadzīgs, jo Pestitājs zina, ka kandidāta sirds nepieder līgavai, bet viņam.

Iegājis gultā, Dāvids nopūtās. „Dārgais Jērs! tā kā es gulu Tavās vātīs, aizspied manas acis. Paliec visnotaļ pie manis, lai Tavam bērnam nenotiek nekas ļauns. Apsedz savu cāliti, ja tas ir Tavs prāts, lai viņam neuzbrūk elles vanags." Tikai pēc ilgāka laika mācītāja amata kandidāts iekrita murgainā miegā, jo segas bij biezas, istaba karsta, un pakrūte žņaudza. Lietuvēns mocīja viņu ar netikliem sapņiem, no kuŗiem pamodās pirmos gaiļos, nospārdījies kails, pilnīgi slapjš. Atcerējās redzēto: jumprava Marija viņa acu priekšā bij dzemdējusi Kristus bērnu. Bet labi ieskatījies gaistošā sievietes tēlā, šausmās nodrebēja: nevis Dievmāte, bet rokas meita Anniņa bij viņam rādījusies sapņos — šķīsta un balta, tikko no pirts nākusi, ar pakulu pierieteni nātna kreklam un rudzu pukēm zeltainos matos. Cauri sviedru smakai Dāvids vēl saoda kalmju smaržu uz sava spilvena. Izberzis ar dūrēm acis, izlēca no gultas un gāja pie mazgājamās blodas atvēsināt seju ar ūdeni. Laukā jau svīda krēsla, un pārsteigts viņš ieraudzīja, ka krūzē patiesi bij ielikts liels puškis rudzu puku. Tā tad nevis murgi, bet patiess klēpja grēks. Pākēris pavedējas ziedus, atvēra logu un izmeta laukā. Pēc tam, mēnešsērdzīgam līdzīgs, izkāpa pats un nejuta, ka muižas Duksis, staipīdamies un žāvādamies, pienāca viņam klāt, nolaizīja basās kājas sasvīdušos pirkstus un attupies sāka kasīt blusas. Nemaņā nokārtojis mazās vajadzības, Dāvids ielēca atpakaļ istabā un iekrita gultā, smags kā saglumējis akmens.

Tas nebij miegs, bet viduslaiku misterija, ko šai svētdienas rītā starp pirmiem un trešiem gaiļiem piedzīvoja Dāvids Libknechts. Elles vanags atkal plosīja Kristus cālīti, ka spalvas vien putēja. Šoreiz Velns viņam uzmācās Šarlotes fon E. izskatā. Baronese bij kaila kā Ieva paradīzes dārzā pēc grēkos krišanas. Tikai kājās viņai bij jātnieces zābaki un rokā pātaga. Šarlotes augums izstaroja tik spožu jāņtārpiņa gaismu, ka Dāvids varēja skaidri saskatīt melnu kārpu starp lāpstiņām un tumšu dzimuma zīmi kreisos sānos. Citādi viņas miesa bij balta un kupla kā piena kunkulis. Zaudējusi kaunu un godu, nama māte visādi gorījās gar kandidāta vienkāršo koka galdiņu; nicīgi atņirgusi zobus, it kā riebumā, aizsvieda līgavas porcelāna tasi kaktā; taisīja raganas lēcienu gaisā un pēkšņi atradās Dāvida gultas kājgalī ar seju pret gulētāju. Tad, graciozi svaidīdama pātagu no viena gurna uz otru, uzsāka šādu sarunu.

„Es tev atnesu jaunu priecas vēsti, Dāvid."

— Vienīgā priecas mācība ir evaņģelijs un Pestitāja lielā žēlastība.

„Atlauju tev to sludinat maniem zēniem un kalpiem."

— Tā Kunga priekšā visi esam līdzīgi, kopš Ieva baudija laba un ļauna atzīšanas aizliegto augli.

„Kopš mans vīrs ir majors keizara gvardijā un pameta mani vienu salmu atraitnēs, sirds ilgojas pēc aizliegtiem augļiem."

— Ja tas Kungs kādu pametis pīšļos, tad Viņa varā pacelt to atkal galma dāmas godībā; ja Viņš tevi šonakt izgērbis Sātanam par prieku, tad zemojies Viņa priekšā, un tu tiksi ieģērbta tiklības purpurā.

„Nācu, lai zemotos tavā priekša, Dāvid! Kod manā ābolā, un tu redzēsi, ka levai ir saldi augļi nevien paradīzē, bet ari visos citos dārzos."

— Tie ir krāšņi tikai no skata, bet serdē graužas mūžīgas pazudināšanas tārps.

„Vidzemes kungi serdes izmet cūkām."

— Neesmu kungs, bet tavs algādzis.

„Tomēr vīriškīgas sulas pierietējis kā tikko ienācies ābols. Taisni tāpēc metu savas grēcīgās acis uz tevi."

— Man Vāczemē pašam saderēta līgava.

„Ak tā! Un tomēr tu snaiksties kā arams zirgs, kas nedēļām nav redzējis auzas, pāri sētai pēc dadžiem un lopu ceļa nezālēm. Es domaju savu rīku meitu Anniņu."

— Šis nevainīgais bērns māca man zemnieku valodu, lai dienās varētu kļūt par draudzes ganu latviešu zemē.

„Liekuli! vēl stundu atpakaļ tu ar viņu sapņoji vienā gultā. Visa istaba smaržo pēc kalmēm."

Kandidāts nosvīda no kauna un bailēm. Pats Nelabais kveldināja viņa rīkli ar nokaitētu dzelzi. Mēģināja kustēties un novērsties no Šarlotes, bet locekļi bij kā pamiruši.

„Tu lokies kā tārps nozieguma vietā!" ļaunā priekā iesaucās baronese. „Es varētu tevi samīt, lai tikai slapjums stāsta tavu puicisko glēvumu. Bet tu man esi vajadzīgs. Nogādāšu šo skuki pie malas, gan tad pats smilkstēsi pēc manis."

Attapies no pirmā izbīļa, kandidāts atkal domās iekērās savas līgavas stērbelēs.

— Es jau teicu, ka man ir saderēta brūte.

„To tev vairs neredzēt kā sava deguna galu, ja patiesi esi iecerējis mācītāja muižu Vidzemē."

— Ak Kungs! tik daudz brīvu vietu, kopš Tērbatas universitāte slēgta, ka vecais Fišers katru ārzemnieku sañem atplestām rokām.

„Vecais ģenerālsuperintendents var katru dienu nolikt kaŗoti un tad?"

„Vai viņa pēctecis iztiks bez studētiem vācu vīriem? Tu tak zini, ka jūsējie ir kraupainas avis tā Kunga vīna dārzā, ko baznīcas virsgans pa desmitiem padzinis no amata dzeršanas, laulības pārkāpšanas, zemnieku dīrāšanas un citu nāves grēku dēļ.

„Kraupaina avs tomēr ir avs, bet ne āzis, kas griež ragus pret saviem maizes tēviem. Kamēr vien kungiem būs kāda teikšana par baznīcām, mēs necietīsim, ka brāļu draudzes murgotāji k rina mums elli zemes virsū. Tad jau labāk zemnieku dīrātā nekā kūdītāji."

— Es nekūdu, bet sludinu atdzimšanu, bērna nevainībā pielūdzot Kristu kā savas dvēseles brūtganu un glābēju.

„Tu esi iejūdzies Hernhūtes arklā, — ar to pietiek, lai landtāgs izsludinātu tevi par musinātāju. Piemini manus vārdus: agru vai vēlu mēs jūs padarīsim melnus un mazinus, jo negribam piedzīvot, lai visa Vidzeme kļūst par tādu pašu trako namu, kāda ir Valmiera. Vai gan bez tavas aizbildnības tava debess brūte iedrošinātos sist manam dēlam ar rīku lupatu sejā?"

— Akselis to bij pelnījis.

„Tad arī tu esi pelnījis, lai ar suņiem aizraidu no savas muižas."

Kandidāts apklusa, zinādams, ka augstos rados ieprecētā majora kundze ar saviem sakariem varēja sagandēt viņa mūžu. Turpretim dzīvojot saticīgi un slēpjot savu pārliecību, viņš jau pēc pusgada drīkstēja cerēt uz draudzes gana amata tepat kaimiņos.

Tikko manāmas putas parādījās Šarlotes kaislīgās mutes lūpu kaktiņos. Viņas acu redzokļi virmoja kā atvari. Krūtis brāzmaini cilājās. Ar kakes izmanību baronese sagrāba kandidāta plecus un tos krampjaini žnaudzīja, nevaldāmā iekārē vairāk gārdzot nekā runājot.

„Viss tiks piedots, ja solies piederēt man. Nebūsi ne pirmais, ne pēdējais baznīckungs, kas pārkāpj laulību. Kraupainām avīm mūsu hercoģīstē ir zālainas ganības. Tev nebūs muižas dēļ jā precē veca sačervelējusi mācītāja atraitne, ne ari jāapgāda b riņi. Ja būsi gudrs un izmanīgs, laikā atteikdamies no kecerīgiem murgiem, rūpēšos, lai vecuma dienās kļūsti par Vidzemes virsganu. Tad, citus pamācot un pārmācot, varēsi nožēlot jaunības grēkus. Tikai šovakar esi mans — tikai šovakar! Gan jau pēc tam pats negausīgi lūgsies mana salduma."

Gaiļi dziedāja trešo reizi, un kandidāts spēcīgiem elkoņa vēzieniem atgrūda Šarloti, izraudams viņai pātagu no rokām. No visa spēka cirta lietuvēnam pa baltām paslepenēm, pie kam pātagas gals kēra ari krūtis.

— Atkāpies, elles m....!

Viņa jautri iesmējās un uz vecas slotas jāteniski izlidoja caur logu. Atžilbis kandidāts sataustīja sev uz pieres sūrkstošu rētu: pīcka bij trāpījusi viņu pašu. Dzestra gaisma spiedās istabā, un viņš piecēlās, lai aiztaisītu logu. Blakus puikas kaut ko muldēja pa miegam, saukdami māti. Dāvids krītamās kaites lēkmē likās gultā un dziļi iemiga, kamēr vēlā rītā to modināja istabene, stipri dauzoties pie durvīm.

Kandidāts ilgi nespēja atjēgties. Viņa apziņa bij sadulkota, gružu piemētāta. Galva vai plīsa pēc nakts pagīrām. Paraudzījies spogulī, vēroja zilus lokus ap iekritušām acīm un zalu situmu pierē. Mazgājoties pamanīja līgavas tasi bez osas istabas kaktā. It kā tam tā vajadzētu būt, mierīgi turpināja rīta tualeti. Kārtodams sagandēto gultu, atseviškiem posmiem sāka atcerēties savu klēpja grēku. Notvīka pār visu seju un dobji nodziedāja pirmo pantiņu no ierastās pietistu dziesmas „Will dich dann in Wollust weiden".

Pie brokašku galda nama māte jau sēdēja ar abiem dēliem. Akselis dedzīgi kaut ko sūdzēja, bet, ienākot skolotājam, aprāvās.

Šarlote vērīgi satvēra Dāvidu savu brūno acu knaiblēm un ironiski piebilda:

„Jūs izskatāties noguris, it kā būtu cīnījušies ar pašu Nelabo. Ko redzu, jums pat pierē puns! Pusdienās būs draudzes mācītājs, izsūdzat viņam savus slepenos grēkus. Lūdzu, pie galda."

Galvu nodūris, kandidāts maziem malkiem dzēra kafiju. No majora kundzes vārdiem bij skaidrs, ka viņa runā zinātājas valodu. Tātad pagājušās nakts rēgainie redzējumi bij īstenība. Lai izkliedētu katras šaubas, Dāvids slepus paškielēja uz nama mātes krūšu izgriezumu. Ja Velns neapmānīja viņa acis, tur tiešām kreisā pusē bij sarkana svītra. Savu bēdu pirtī nosvīda tik stipri, ka krekls lipa pie muguras. Otru tasīti dzerot, Šarlote pavēlēja zēniem atstāt ēdamistabu, kas bij jau paēduši un sāka dervelēties. Redzot, ka ari kandidāts taisās celties, lūdza viņu palikt. Dāvids ievilka galvu plecos un gaidīja.

„Nezināju, ka jūs, Lībknechta kungs, nemīlat pukes."

— Pavisam otrādi, šai grēku ielejā tas ir vienīgais šķīstais prieks.

„Vai tādā gadījumā drīkstu zināt, kāpēc jūs izmetāt pa logu manis sūtītās rudzu pukes?"

Kandidāts paberzēja ar roku pieri un mirkšķināja acis, cenzdamies atcerēties pagājušās nakts dēkainos notikumus. Pareizi, Anniņa sapņos bij pie viņa. Dāvids dega kā uz pannas.

— Nevarēju iedomāties, ka sūtītāja esat jūs!

„Vai tad manā mājā vēl kāda cita iedrošinās pagodināt jūs ar ziediem?"

— Anniņa.

Kā noplikēta, nama māte uztrūkās no galda un apgāza kafijas tasi.

„Necerēju, ka jums tik slikta gaume, kandidāta kungs. Varat iet!"

Gara sajukuma stāvoklī Dāvids atstāja apvainoto majora kundzi un apmāts klīda pa rudens laukiem, neredzēdams pretimnācējus, kas viņu goddevīgi sveicināja. Pirms pusdienām kandidāts savā kambarī nodziedāja mīļāko asins pantiņu „Ihr aufgerissnen Wunden". Bez mājiniekiem pie galda sēdēja mācītājs L. un Katrīņkalna īpašnieks majors fon Š. Abi ciemiņi bij dzīves priecīgi vīri pusmūžā, kas pēc pirmām vīna glāzēm sāka debatēt par Hernhūti un grāfu Cincendorfu, dēvēdami to par bīstamu plānprātiņu, ko valdība jau izraidījusi no viņa tēvzemes. Kad kandidāts pavēra muti, lai aizstāvētu nonievāto, nama māte tik cieši paskatījās viņā, ka Dāvids, atminēdamies sapnī izteiktos draudus, apklusa un klusu nopūtās pie sevis: „Pestītāj, apžēlojies par savu baznīcu!" Viņš atkal nogrima nakts redzējumos un pamodās, liekot sev uz škīvja otro gabalu teļa gaļas, kad iešāvās prāta tā Kunga vārdi „Kas ēd manu miesu".

Pēc pusdienām, kas pretēji labiem nodomiem, bij ieturētas pār mēru, kandidāts atgriezās savā istabā un nolūdzās Dieva jēru. Pēc kāda laika viņu apmeklēja mācītājs un nama mātes uzdevumā apjautājās par Lībknechta veselību. Draudzes gans bij labā omā, uzplikšināja viņam uz pleca un nekautrīgi iesmējās:

„Majora kundze domā, ka lietuvēns jādot jūs pa naktīm. Kā visas sievietes, viņa ir māņticīga. Protams, nevis Nelabais kārdina, bet paša asinis. Lai varētu atplaukt, jums kā bērzam pavasarī jānolaiž sulas. Nu, mans jaunais draugs, jūsu gados, kamēr nebiju ievests amatā, nevienam paglītam skukim negriezu ceļu. Nevajaga pašiem taku uz debesīm padarīt grūtu."

— Ceļš gan ir plats, bet vārti šauri.

„Ja tie būtu tik šauri, ka pa viņiem nevar iespiesties gans, ko tad lai dara mūsu ganāmpulks?"

Pēc tam mācītājs pastāstīja jaunākās ziņas par pārmaiņām Halles universitātes mācības spēku sastāvā un uzsāka dogmatisku strīdu par dažām vietām jaunākā bībeles tulkojumā. Piētisti lietojot tādus jēdzienus, kas neesot sastopami svētos rakstos, paštaisnā iedomībā uzskatot vienīgi sevi par Dieva izredzētiem, kāpēc debesis viņus nožēlojot, bet zeme izsmejot. Lai pielabinātos vienkāršiem ļaudīm, noliedzot, ka elles mokas būs mūžīgas, pie kam sagrozot bībeles grieku tekstu, patvaļīgi to iztulkojot savas sektas vajadzībām. Kandidāts nenocietās un atcirta:

— Katrs cilvēks nes elli savās krūtīs!

„Nevienam normālam vīrietim manos gados nav jābīstas no sirdsapziņas terrora uzbrukumiem."

Beidzot disputu, mācītājs uzaicināja kandidātu kopā ar viņu un majoru fon Š. apciemot kapteini T., kas bij viens no baroneses tuvākiem kaimiņiem. Dabūjis Pestītāja atļauju, Lībknechts pieņēma šo ielūgumu, lai nebūtu visu dienu jāpaliek Šarlotes tuvumā.

Kapteinis bij vecpuišos palicis Ziemeļu kaŗa invalids, ko nebij pieveicis ne mēris, ne lode. Par spīti mazai muižai un šauriem apstākļiem viņš ar epikurieša mieru baudīja dzīvi, neticēdams, ka varētu būt vēl kāda cita labāka pasaule, kur tikpat jauki garšo degvīns un cūkas miesa. Lai gan Dāvids pašā sākumā sajuta nama tēva un savu garīgo pretstatību, viņš vairākkārt smējās līdz ar citiem par kapteiņa jokiem un brīniškīgām dēkām, ko vēlāk rūgti nožēloja kā rakstura vājumu. Pēc vakariņām, kas bij vienkāršas, bet treknas, jaunais kandidāts vismaz Dieva jēram gribēja parādīt, ka ir krietnāks nekā pārējie viesi. Tāpēc tiem taisoties spēlēt, pakampa kārtis, izlikdamies, ka grib tās sadedzināt. Viesi saprata, ka tā nav nopietnība, atņēma viņam kāršu partiju un sakūdīja mācītāju, lai tas apskaidro sava nākošā amata brała prātu. Viņi divatā atsēdās pie atseviška galdiņa un, kāršu spēlmaņu netraucēti, turpināja Šarlotes fon E. namā iesākto sarunu.

Mācītājs teica, ka pats gan nespēlējot, bet uzskatot kāršu spēli par atļautu, jo tā vingrinot prātu. Kandidāts iebilda, ka dvēseles spēkus vajagot taupīt dievvārdu apcerei, nevis šķiest nederīgām lietām. Tad jau ari prātojumus par ateistu mācībām, kas bez šaubām asina mūsu gara spējas, nāktos atzīt par Dievam patīkamu darbu. Redzami aizkārts, mācītājs vēsi aizrādīja:

„Nevar tak vienmēr lasīt bībeli!"

— Istiem kristiešiem dievvārdi sirdī, bet kārtis spēlējot Velns uzmācās ar savām mākslām.

„Draudzes gana uzdevums nav savai draudzei padarīt dzīvi grūtu."

— Man būtu daudz grūtāk spēlēt nekā atteikties no spēles.

„Viegli atteikties no tā, kas mums nesagādā prieku. Bet pamēģinat neēst."

— Es nedrīkstu ēst tā, it kā tā būtu mana sirdslieta. Jāēd un jādzeŗ tam Kungam par godu.

„Tad atļaujat teikt, ka stingri turoties pie šiem principiem jūsu īstā vieta būtu nevis mācītāja muižā, bet klosterī."

— Katoļu baznīcā bij daudz kas labs un pārbaudīts, ko reformācija atmeta cīņas karstumā, izgāžot no ticības vannas netīro ūdeni kopā ar Jēzus bērnu. Mēs, piētisti, pa daļai atgriežamies pie šīm mūžīgām vērtībām.

„Šai ziņā nekad nesapratīsimies."

Kandidāts neko neatbildēja, bet nodomāja, ka par spīti kopīgam amatam viņi bij garīgi sveši cilvēki. Uzskatīdams sarunu par nobeigtu, mācītājs pievienojās spēlmaņiem, lai iebaudītu dzērienus. Juzdamies lieks, kandidāts iegāja bibliotēkas istabā.

Viņš bij pārsteigts par grāmatu daudzumu un labumu. Pēc pavirša vērtējuma pārsvarā bij antīkie un viduslaiku autori latīņu un grieku valodā. Kapteinis jaunībā bij baudījis akadēmisku izglītību ārzemēs, bet tagad spiests dzīvot starp garīgi pamirušiem kārtas biedriem, centās aiz dēkaiņa un smējēja maskas slēpt savas dzīves traģediju.

Paņēmis no plaukta Augustīna autobiografiju, kandidāts tā aizrāvās lasot, ka nemanīja kalponi iededzam uguni. Pulkstenis bij jau pāri desmitiem, kad nama tēvs iegriezās pie viņa, lai apjautātos par labklājību. Ieraudzījis viesi ar Augustīnu rokā, savādi paskatījās, mulsi pasmaidīja un ar dzērāja valsirdību atzinās:

„Man jums jāsaka taisni acīs, ka esat pavisam citāds nekā mani tautieši. Žēl, ka nepazināmies agrāk, — būtu jums piedāvājis sava sekretāra un biktstēva amatu."

— Es pats bikteju tam Kungam katru stundu.

„Jūsu gados grēksūdze ir meklēta niekošanās, ar ko velti apgrūtinat dieviško. Majestāti. Vispirms vajaga tik dziļi krist grēkos un vārtīties netiklības dubļos kā Augustīns jaunībā, lai Dievs noticētu, ka viņa Atzīšanās vīra gados patiesi nāk no sirds, un tad visu piedotu."

Pašam neapzinoties, kapteiņa vārdi krita auglīgā zemē. Braucot mājā, ar patapināto Augustīna sējumu rokā, Dāvids neatlaidīgi domāja, vai tiešām viņš ar dieniškiem sīkumiem pārāk bieži netraucē Dieva jēru un nekļūst smieklīgs Viņa acīs.

Tā iekšēji aizlauzts un jaunu ceļu meklēdams, kandidāts bij viegli pasaucams uz pirmo necelu. Lai gan tuvojās pusnakts, Šarlotes fon E. guļamistabā bij vēl uguns. Dāvids centās pēc iespējas klusi ielīst savā kambarī. Te viņu ciešā lokā ielenca pagājušās nakts redzējumi, lai no jauna to gūstītu. Mīkstām spārnu vēdām sikspārnis izlidoja pa logu. Uz galda traukā bij svaigas rudzu pukes. Blakus tām nolikta kandidātam adresēta vēstule, kas saturēja tikai vienu teikumu: „lūdzu tūlin pie sevis". Acīm redzot Šarlote viņu gaidīja.

Bez savas gribas Dāvids gāja pretim liktenim. Vieglā nakts tērpā majora kundze sēdēja mīkstā atzveltnes krēslā un lasīja romānu. Pie sienas lukturī dega vaska sveces. Lavandulas eļļas patīkāma smarža iesitās nāsīs, pārkāpjot guļamistabas slieksni. Pasniedzot roku skūpstam, Šarlotes dilbs līdz pat elkonam iznira no platās piedurknes. Uzaicinājusi ar galvas mājienu sēsties, viņa strauji noliecās, lai noliktu grāmatu. Dziļā plecu izgriezumā Dāvids ievēroja melnu kārpu starp lāpstiņām. Nu pat neticīgam Tomam bij jāsaprot, kas bij tā spoku jātniece, kas viņu sapņos kārdināja. Nabaga kandidātam noreiba galva; viņš stāvēja bezdibena malā. Bet nama māte neļava bēgt uz drošāku vietu. Neprasīdama atļauju, viņa ielēja Dāvidam tēju un no resnas, zemas krūkas kādu zaļu škidrumu.

„Nebrīnaties, ka tik vēlā stundā aicināju pie sevis. Pēdējā laikā mani moka bezmiegs un ļauni sapņi, kāpēc parasti eju gulēt tikai trešos gaiļos."

— Trešos gaiļos? Cik dīvaini: taisni šai laikā jūs šorīt gājāt gar manu logu. — Izteicis šos vārdus, Dāvids brīnījās, ka kāds svešnieks runā ar viņa muti tik neprātīgu valodu.

„Gar jūsu logu?" viņa māksloti iesmējās. „Tur ir kāds pār-

pratums! Jūs esat sajaukuši mani ar kādu citu. Aprakstat, kā viņa bij ģērbusies."

Kandidātam apstājās sirds, un aizžņaudzās rīkle. Velns satvēra viņa roku, iesvieda pirkstos glāzi un pielika pie lūpām, pagāzdams, kamēr bij izdzerta līdz dibenam. Zalā dzira bij saldi lipīga un tik ugunīga kā kausēta alva, kas sīkiem pilieniem kāpa pa dzīslām uz galvu. Redzot Dāvida apjukumu, majora kundze turpināja.

„Es jums palīdzēšu: basas kājas, strīpaini brunči, gari blondi mati, vidēja auguma. Saskan?"

Raganas dzira jau bij atraisījusi Dāvida mēli un vedināja uz neprātīgiem darbiem. Kapteinis ironiski čukstēja pie auss: „Kāpēc tev jābūt svētākam par svēto Augustīnu? Abols ir ienācies, tikai noplūc!"

— Viņa nebij gaišmate, bet balta gan.

„Tātad kāds muižas sieviškis baltā palagā gribējis jūs izjokot, lai redzētu, vai kandidāta kungs baidās no kēmiem?"

— Bez palaga.

„Kā jūs teicāt?" Šarlote piemiedza acis un iekoda apakšlūpā. Tad viltīgi pasmaidīja un piebilda. „Jūs redzējāt Dievmāti ar Kristus bērnu?"

Tumsas kēniņš kaut kur kaktā sprausloja no smiekliem. Bet tagad kandidātam tas bij vienaldzīgi.

— Bez bērna.

„Aha! nu es sapratu: viņa bij kā Ieva paradīzes dārzā."

— Ievai nebij ne jātnieces zābaku, ne pātagas.

Dāvida cirtiens bij tik spējš, ka Šarlote salecās, aizvēra acis un lāva pilnīgajām krūtīm vērsmaini trakot melnā zīda aizsegā, ko vidukli cieši apžņaudza sarkana lenta. Pieminot pātagu, nama māte nevilus atkabināja lentu, un kandidāts ieraudzīja īsu svītru kreisās krūts augšdaļā. Pēc tam Nelabais pagrieza viņa galvu uz drēbju skapi, kur kaktā mētājās gari zābaki. Apavu puteklaino virsu bij izraibinājuši daži rasas pilieni.

„Tālāk!" atskanēja klusa, iekāres aptumšota balss.

— Starp lāpstiņam bij melna . . .

„Pietiek!" Šarlote valdonīgi pavēlēja, nobālēja un grīlodamās piecēlās, ar vienu roku balstīdamās pret krēsla atzvelni. „Man palika nelabi. Lūdzu, pieturat!"

Dāvids apņēma nama māti ap vidukli, bet viņa lāva savam augumam slīdēt, rokām apvijot kandidāta plecus. Viņš aizmirsa savu Dievu . . .

Pirmdienas rītā trešos gaiļos Dāvids Lībknechts sapņainām acīm ielavījās savā kambarī. Aiz sienas puikas pa miegam runāja un kaut ko stāstīja mātei. Nenoskaitījis nevienu asins pantiņu, neizsūdzējis savu grēku Dieva jēram, kandidāts ar gaišu bērna smaidu likās gultā un tik dziļi aizmiga, ka neredzēja nevienu sapni.

Ap brokastīm viņš pamodās tik labā omā, ka noglaudīja galvu abiem zēniem. Viņš varētu bez iekāres noskūpstīt arī Anniņas krāšņo muti, bet viņas vietā virtuvē ap traukiem līkājās jaunā rīku meita — neglītai raganai līdzīga vecene.

Arveds Švābe

Dundagas dievaines

(Kureliešu piemiņai)

Balade

Šai trakajā novembŗa naktī,
Kad zeme ar debesīm jaucas,
Pa dundžiņu siliem velns traucas
Uz bāku, kas nomoda vaktī.

Kērc vārnas, dun liedaga bruģis, —
Kāds zārks tur ar vilņiem lec polkā!
Dziest piepeši ugunis Kolkā, —
Bez stūres, bez zvaigznēm skrien kuģis.

Velns zvana kā kapos un krastā
Vil kuģī ar dvēseļu kravu,
Lai sēkļos to gūtu par savu, —
Šo kuģi, kam buras pusmastā.

— Kam laužu? Ko slēpjieties skatam
Šai šķirstā no Visbijas ostas?
Kas dzīvi, lai kraušanai mostas, —
Es pērku par zeltu un tratām.

Bet velti kungs negaisā skraida
Ap bāku, kur tumšs viss kā akā;
Par velti velns ministra frakā
No nelaiklem atbildi gaida.

Kāds negals! jau jūŗa rimt domā,
Un atlido ērmīgi kīri;
Uz klāja sāk kārtoties vīri, —
Un vikingu Gulbis peld jomā.

Deg ziemsvētku egles vai masti, —
Gaiss spulgo tik gaiši kā dienā!
Un zēvele nosmird tur plienā,
Kur frakā kungs, ierāvis asti.

No kuģa kāpj rex Lammekinus
Ar sūtņu un koniņu svītu, —
Tik varens, ka kļuvis par mītu
Kā Starkads un teiksmainais Vinus.

Tad svinīgos bruņnieka soļos
Nāk Penikis — Kurzemes lauva;
Tik baisa ar krieviem bij kauva,
Ka dimdēja leišos un poļos.

Un pēcgalā pulkvedis Briedis
Un dvēseļu puteņa strelki, —
Pie krūtīm ar sarkanu nelki
Tos kaujās pret vāciešiem sviedis.

Pa dundžiņu siliem iet veli,
Lai pārvestu aizsaules laimē,
Kas krituši brālīgā saimē, —
Un starot sāk taki un celi.

Zem priedes starp asiņu gālēm
Dus virsnieks ar pārskeltu brūci
Un nejūt vairs Kangara dūci, —
Gars maldās pa aizredzes tālēm.

Tam liekas, ka atkal mīt taigā
Pie Baikala, pulcējot vadus,
Kur, nometis pusmūža gadus,
Ar jaunības sirdsdedzi staigā.

Tad Imanta viņu ved mājās
Pa ūdeņiem tāliem un plašiem
Pie Daugavas vanagiem brašiem,
Kur klāņos vēl kāvi bij kājās.

No Baltijas jūŗas līdz Klusai
Viņš cirta mums tēvzemi brīvu.
Mans Dievs! cik bij cīņu, cik sīvu,
Līdz velēnu mantoja dusai.

„Ak, kaptein! patiesi reiz galā
Nu gaitas un nedienas tavas;
Daudz asiņu, vairāk vēl slavas, —
Nu iemūžots dievotā salā."

Tā runāja pulkvedis Briedis
Un pacēla zobenu godam,
Un vairogi draudēja Jodam,
Kas pazuda, rītausu ģiedis.

Un Putnu ceļš liecās līdz zariem,
Lai svētītu dievaiņu stundu,
Un zīlītes uzsāka jundu, —
Kā sarma viz stigas zem gariem.

Tad sakustas kēniškais gājiens,
Un atgriežas lēnām uz krastu,
Un Lamekins rokās nes nastu
Tik spožu kā dimantu klājiens.

Vairs nemana pusnakti baigo,
Kad bākā dzied ierastās zvaņas;
Un enkuri celas bez skaņas,
Un jūŗa kā sudrabā zaigo.

Klāra Zāle

Tirolē

Veltīgi sniegainie kalni māj
Itin kā pasaku pilis.
Veltīgi ielejas ziedus klāj,
Mākoņi dzidrajos augstumos stāj,
Enojas ezeri zili.
Šim skaistumam dvēsele neaiztrīs, —
Mana dzimtene palika ugunīs.

Pasmaida svešinieks, roku spiež,
Jautā: „No kurienes esi?
Viesuli pasauli virpulī griež,
Smaids aizklāj sāpes, ko dvēsele cieš,
Bet tu kādu svētumu nesi."
— Ak, svētums, viens svētums tik dvēselē trīs, —
Tā zeme, kas palika ugunīs.

„Ver acis, — te jauna tev dzimtene būs;
Šie ļaudis un kalni tev draugos."
— Kaut dvēsele celas un pāri kūs',
Nav saknes, kas dziļumos tuvina mūs, —
Es visā kā mirusi raugos.
Tik viena miņa smeldz asinīs:
Mana dzimtene palika ugunīs.

Redaktors (Editor): Arveds Švābe